Csokonai Vitéz Mihály
SIREMLÉKE.

KÉT RAJZTÁBLÁVAL

I. A SIR EMLÉKKÉPE.
II. DEBRECZEN VÁROSNAK SZINEZETT TÉRKÉPE.

Közli

BEREGSZÁSZI PÁL.

DEBRECZEN

NYOMATOTT A VÁROS KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1860.

Előszó.

Ki volt **Csokonai Vitéz Mihály,** hol és mikor született s viszontagságos rövid életében, a magyar irodalmat, mint költő, minemü munkáival gazdagitotta s mikor halt meg, nem czélom, hogy arról hosszasan értekezzem, mivel azt Dombi Márton ily czim alatt: **Csokonai Vitéz Mihály élete, s némely még eddig ki nem adott munkái, Pesten 1817. —** Dr. Schédel Ferencz pedig **Pesten 1844** ily czim alatt: **Nemzeti könyvtár, Csokonai minden munkái,** bőven közlötte s a nagyérdemü közönségnek tudomására juttatta; hanem csak arról akarok rövideden értekezni, hogy épen feledékenységbe ne

menjen: hol nyugszanak életnélküli hideg tetemei s fekvése helyét mily alaku, kiknek részvéte s adakozásai által készült? s nagy küzdelmek közt állitott siremlék jeleli. Ha ezen siremlék történetének közlése, a szép és jóra törekedő honfiak előtt tetszést nyerend, a begyülendő pénzből, a siremléken részint az idő, részint a rosz akarat által esett sérelmeket s csonkulásokat kijavittatni, s helyrehozatni szándékozom.

Csokonai Vitéz Mihály, született Debreczenben nevezetes családból, 1773. nov. 17. Kismester utczában. Édes anyjának atyja, városi esküdt Diószegi Mihálynak akkor a 232 szám alatti házánál lakott Csokonai József édes atyjától és Diószegi Sára édes anyjától, ezen ház most a hatvanutczai leányiskola az 1100. szám alatt s a helye a térképen a füvészkert hátamegett Δ jegynél látható: de idővel a Darabosutczában vett házukban, mely a térképen + jeleltetett, most 993. számu ház, özvegységre maradt édes anyjától neveltetett fel s ugyanezen házban halt meg is 1805. Január 28. virágzó életének 32. évében.

Több rendbeli, s többféle tárgyu s mértékü költői munkát irt, melyek közül némelyek, még életében, Kassán 1803. Nagy-Váradon 1805. évben kinyomattak; halála után később 1813. a bécsi cs. k. egyetemi magyarnyelv, és irodalom tanára, az elhunytnak barátja Márton József, ugyanazokat, s több nevezetesebb munkáját 4 csinosan kiállitott kötetben, a tárgyakat jellemző

rézmetszetü képekkel s hangjegyekkel ellátva kiadta Bécsben. — Azóta azon munkák, több egyéntől, különféle alaku kötetekben adattak ki, nevezetesen, Dr. Schédel Ferencztől, igen diszes kiadásban számos érdekes és tanuságos jegyzettel Pesten 1844. — Kelemföldytöl pedig 1843—1845. Lipcsében, mely kiadásokban az elhunyt költőnek, még ki nem nyomatott s csak kézirásban maradt munkái is foglalva közöltettek.

Dombi Márton a megboldogult élete leirását, ezen szókkal végzi.

> „Micsoda érzékenységgel vette légyen a' Magyar Közönség szeretett Poëtájának halálát: megtetszik abból, hogy a' mi még ő előtte soha Magyar Poëtára nézve nem történt, ő néki ez a' legcompetensebb Biró a' Magyar Közönség tisztelete jeléül Emlékoszlopot rendelt a' Debreczeni Temetőbe, de mig az illető felek azon veszekedtek,*) mit kellyen az Oszlopra irni? maga az Oszlop elmaradt, és igy az Institutum meg nem állhatván (condescendálván) maga a' Meritum is elenyészett. Magyarok! még hátra a' Novum!

Ez időtől fogva, szinte 30 évig hallgatásba s csaknem feledékenységbe ment, az elhunyt sirjának, mint az egyszerü főtől tett emlékfával, s a reászegzett deszka táblával megjelelése, mig végre számosan, akik a megboldogultnak ismerősei, sőt barátjai is voltak és akik a

*) Mi volt azon veszekedés, vagy is inkább egymás eszméjétől eltérés, s mi adott reá okot, az, a Dr. Schédel Ferencz által megirt Csokonai élete közlésében, a LXXIX s több lapon olvasható.

Közlő.

költészeti irodalomban tett munkálatait voltaképen felfogni és érdeme szerint becsülni tudták, hozzá járulván, a városunkban mulatott, vagy keresztül utazott egyéneknek, a hirlapokban is tett azon felszólalásuk hogy nem tudni voltaképen hol feküsznek a megboldogultnak hamvai. 1835. év augustus 26. magok közt elhatározták, hogy egy maradandóbb, közös költségen felállitandó czélszerü emlékkel jelöltessék meg azon hely, ahol a megboldogult nagy költőnek tetemei, csak egyszerű koporsóban, a földben elásva nyugosznak. — Ekkor a jeles és magokat kitüntetett embereknek érdemeit, elhunytuk után is becsülni s tisztelni tudó lelkes hazafiak, a czélba vett, siremléknek tervezése, sikeresitése és felállittatásval az akkori közszeretetben álló nép—szószóló Vecsey Józsefet és csekély személyemet bizták meg: mit megtiszteltetésül vevén, kész szivvel elfogadtunk, részemről annyival is inkább mivel a megboldogulttal rokonságban voltam, másod unokák levén.

Mi tehát elsőben is, az ugynevezett hatvanutczai temetőbe többedmagunkkal kimentünk, azon helynek megnézésére, hol a megboldogultnak tetemei nyugosznak, melyet, ott járatosok lévén igen hamar fel is találtunk, de már a fejfája, mely az édes anyjának s ifjabb fivérének még akkor fejfái közt állott, tövénél elkorhadása miatt dülve

volt, a reászegzett deszka (epitamphium) melyen a Dombi Márton által készitett felirat bevésve volt, sehol sem találtatott, hanem a fejfára vésett Cs. V. M. betük is eléggé kimutatták, hogy azok őt illették.

A fejfára szegzett deszka táblán ez a felirat volt, melyet Dombi Márton, a föiskolának akkori seniora készitett.

Hic jacent
Ovidius, Virgilius Horatius
in MICHAELE VITÉZ CSOKONAY.
Cum viveret, uniti, cum mortuus, sepulti
Cujus
Si Studia quaeras
Erat Ornamentum Studiorum
Decus Rei Patriae Literariae
Gloria Parnassi Hungarici
Exemplum Ingenii ultra aetatem capacis
Si mores
Blandus sine Adulatione
Aequus sine Duritie
Delectans sine Vanitate
Exspiravit Anno Aetatis XXXII-o
(quem
Si ex Operibus, Prudentiaque aestimes
Seculum vixisse dicas)
laetus et vividus
Vivens Poetae, mortuus Christiano more
Datus Literis Hungaricis brevi solatio
Ereptus perpetuo damno
Dignus immortalitate
At eum exstitisse unquam Hungari laetentur
Occubuisse doleant.

A megboldogultnak elhunytán, Dombi Márton is elkeseredvén, nagy szomoruságában a születése és halála napját itt megirni elfelejtette.

Ekép fekvése helyéről bizonyosak lévén, a leendő siremlék terve, alakja, és kiviteléről értekeztünk s ekkor abban állapodtunk meg, hogy készitsek én tervet, hogy pedig a siremlék maradandóbb legyen, idő s más viszontagságoknak jobban ellenállhasson, az ne kőből, hanem öntött vasból készittessék meg, mivel még abban az időben, a temetők, keritès és felvigyázat nélkül voltak: de kevés év multával, kapukkal ellátott árkokkal vétettek körül, s nemcsak az árkok körül, de még bent a temetőkben is számos élőfa van már ültetve, és márványkőből készült siremlékek is állitattak s naponkint állittatnak. Mindenik temetőben felvigyázók rendeltettek, kik közül némelyeknek már ott lakások is van, ezen felvigyázóknak kötelességük, a sirhalmokat tisztogatni, annyival is inkább, mivel a sírhalmok közt, nekik a kaszálás is megengedtetett; a rombolásokat tiltani, akadályozni, s ha kivántatik sirt is ásni.

Mig a terv készült, azalatt Vecsey József, a reáforditandó költségnek, ajánlat s aláirás utján begyüjtéséről szorgalommal s lelkesedéssel gondoskodott. — A terv megkészülvén, mindazért, hogy ezen szándék mindenkinek tudomására legyen mind kivált azért, hogyha a több dologhoz értő egyéneknek, javitás, változtatás, vagy épen más alakban elöállitás iránt lenne valami észrevételük, azt nyilvánithassák, a kaszinó teremében közszem-

lére kitétetett és miután több téli hónapon át, senki ellene fel nem szólalt, de mellette tetszőleg nyilatkozott, tudván azt, hogy a begyülendő pénzöszveg, valami nagyszerü, pompás s mindenkinek izlését kielégitő országos siremlék állitására nem lenne elegendő, de ezen terv, a czélhoz képest megfelelő lenne; mi a kiviteléhez feljogositottak, tervünket az ungvári uradalomban levő turjaremetei vasgyár felügyelőjével közlöttük s felkértük, hogy a költségkimutatást mielőbb küldje meg, mely is rövid idő alatt megtörténvén beláttuk, hogy az, a begyült pénzöszveget nem haladja: tüsténti az öntése iránt tettünk rendelést.

Ez idő alatt, főiskolai tanár Péczely József, a főiskolai tanuló ifjuságot az adakozásra mellesleg felszólitotta, a mint az, az 1836. év január 3. 1-ső szám alatt megjelent Honmüvész czimü folyóiratnak 4 és 5. lapjain olvasható: e szókkal.

> *„Városunk némely lelkes fijai hallhatatlan költőnknek — kit Debreczen fijának, iskolánk nevendékének dicsekedve nevez — a' korán elhunyt Csokonainak elpusztult sirja romjain, mielőtt ezeket is ismeretlenekké tenné az idő és feledékenység, egy hozzá méltó emléket emelni szándékozván, 's a' teendő ajánlatokra városunknak érdemeket becsülni tudó polgárai már fel is lévén szóllitatva: sietek e' dicséretes szándékról tudósitani a' nemes ifjuságot 's mindent, kinek tehetsége engedi, — mert készségéről*

valakinek csak kételkedni is bántásnak tartanám — erejéhez mérséklett, 's legfeljebb egy váltó forinton felül nem hágandó részvétre, mellyben inkább csak az indulat 's készség, mint maga az adomány fog tekintetni, szokott bizodalommal felszóllitani. A begyülendő pénz, mellyet Senior ur szives lesz elfogadni, nálam fog letéve maradni, mig a' szándék sikerüléséről bizonyos tudósitást veendünk, 's hogyha nem sikerülne, azon nem várt esetben, kinek kinek viszaadatni. Debreczen nov 2. 1835. — Utóbb magam részéről ezen nemes czélra ajánlok 25 frtot, Péczely József m. k.

Péczely József ezen felszólitását, a Honmüvész folyóiratban egy levelező s közlő m l g r. és sz l z r. betük alatt ezen szavakkal kiséri

„Nem a meghatározott egy váltó forintnál állapodtak meg, hanem szinte mindnyája ezenfelül adott. Azonban midőn mindennek részvéte egy irányt buzgott, a' terv sikerithetésére, ohajtva várván a' perczenetet, mellyben a' tisztelt hazafi költő porai felett láthassa emelkedni az érdemlett oszlopot; — emlitett tanitó ur távol létében egy kellemetlen körülmény kényszerite ugyan a Collégium Seniora, 's a' költészet közönséges tanitója által beszedett pénzt minden adakozónak visszaadni; de Péczely ur visszajötte után ismét mozgásban hozá az ügyet nehány közrebocsátott sorai következésében, melllyeknek vég–szavai ezek:

Minden kedvetlen összeütközések – – – kimélése tekintetéből kivántam tudatni a nemes ifjusággal, hogy szándékommal fel nem hagytam, hanem ezentul magam – – fogom – – – elébbeni felszólitásomhoz ragaszkodva

az ajánlatokat, és a' pénzt mindazoktól elfogadni, kik a' nemes ifjuság közzül e' nemes, minden szépre és jóra érzékeny keblektől rég ohajtotta vállalatot részvétökkel elősegéleni szivesek lesznek. — Debreczen nov. 20. 1835. Péczely József m. k.

miáltal a' Collegiumbeli ifjuságnak részvéte kimutathatására ujjabb utat nyita. — Felálland tehát Csokonay emlékoszlopa, 's ha a' közkivánat teljesülend, nemcsak a' távol levő temetői magányban mutatandja hideg márvány, a' tisztelt költő porainak sirját, az őt meleg kebellel keresőnek, hanem a' város közepén a' ref. nagy-templom s' iskola közti téren is szivelégülve fogja szemlélhetni minden szép lelkü hazafi szeretett költőjének emlékoszlopát. A növendék ifjuság pedig, melynek minden nap szemei elött lesz a' szépnek 's felségesnek ezen nem annyira jutalma, mint érdemlett megtiszteltetése, lelkes elragadtatással követendi az elejében mért egyiránt nehéz szép tudományi pályát.

Péczely Józsefnek a föiskola ifjuságához tett ugyanazon felszólitása, az 1835. évi Rajzolatok czimü folyóirat 48. és a Jelenkor társalkodója 101. számában, gunyiratokkal kisérve, egy névtelen iró által is közöltetett.

Említést érdemel azon körülmény melyre a levelező és a fentebbi czikkiró felszólal, hogy a Péczely József által inditványozott gyűjtés utján bevett pénz, a tanárikar által visszaadatni rendeltetett. Az nem abból a szempontból tétetett, mintha a tanárkar nem akarta vagy épen elleneszegült volna, hogy a magyar jeles iróknak kivált Csoko-

nainak érdemlett megtiszteltetése csonkulást szenvedjen, vagy meg se történjék: mert a tanárkar, szintoly lelkesedéssel volt a siremlék felállitása iránt, mint akárki más, melyet ki is mutatott azáltal, hogy a pénzgyüjtéssel közönségesen megbizott népszószóló Vecsey József kezéhez, mind maga a tanárkar, mind ennek utasitása után a magától adakozni kivánó ifjuság tette le adományait, mint ez, az alább elősorolt adakozók névsorából kitetszik: hanem csupán csak azon okból indult ki a tanárkar, minthogy egy testületnek, milyen a tanárkar is, egyes tagja, önmagától, körénkivül eső dolgokban minden felkérés s megbizás, és a többi tagtársának beegyezése nélkül nem avatkozhatott; mivel az ily módon történt felszólitása az ifjuságnak, egy nevelö-intézet rendével, mely közösen van a tanárkarra bizva, ellenkezett, és azt a tanárkar, az iskolában gondosan feltartott jórenddel megegyeztetni s helybenhagyni nem tudta, annyivalinkább, mivel törvényeik lelke s a felsőbb igazgatóinak rendelete kötelességévé tette, hogy a felsőbb tanuló ifjusághoz felszólitást mikor arra szükség van intézni, egyedül az igazgatótanárnak joga, az alsóbb tanulókra nézve pedig az iskolákra felvigyázó tanáré.

Megjegyzendő, hogy a tanuló ifjak közt számosan találkozhattak oly ifjak is, kik többnyire szegényebb sorsu szülőik költségén, vagy jóltevőik

segedelméből éltek, de hogy a többi tehetősebb tanulótársaiktól hátrább ne maradjanak, magok megszoritása mellett is adakoztak volna, ezt a szülők és jóltevők nehezen fogták volna helyben hagyni s jónéven venni, hogy amazok az övékből ajándékozgassanak, vagy a tőlök nyert segedelmet ne arra forditsák, a mire az nekik adatott, az eféle dolgokból következhető kedvetlenségek és megrovásoktól tartás is szeme előtt volt a tanárkarnak.

Azonban csudálkozni lehetett rajta, hogy most, körénkivül mellesleg, épen azon egyén szólitotta fel az ifjuságot a Csokonai emlékére teendő ajánlatokra, aki midőn 1819. évben, az akkori előkelőbb tanuló ifjak magoktól felindulván, valamely emléket akartak készitetni, ugyanazon jeles költőnek, de szándékuk, a tanárkar szavazattöbbsége által, a tanulóifjuságnak helyheztetésén felül valónak itéltetvén, megszüntetett, annak megszüntetésében maga is nagy részt vett.

A mi a levelező czikkirónak fentebb előmutatott utolsó soraiban foglalt eszméje volt, hogy Csokonainak a nagy-templom és főiskola közti téren is, emlék állittassék, sem Péczely Józsefnek, mint az, az ifjusághoz intézett fentebbi soraiból megtetszik, sem más a tárgyat s körülményeket igazán felfogó egyéneknek, bár ohajtások lett volna is, de még ekkor gondolatukban s akaratukban sem volt, látván, tudván, hogy azon hely, ahová a

czikkiró szerette volna a siremléket állitani, a megboldogultnak nem a sirját jelelte volna, már pedig ekkor csak a volt a főczél. Azonban amily diszes, nagyszerü, és mindenkinek izlését kielégitő emlékoszlopot igényelt volna e hely, az akkori körülmények miatt, a reáforditandó tetemes pénzöszveg bevételére sem volt semmi kilátás, mivel még abban az időben az emlékek állitására a nagy közönség nem volt oly részvéttel, mint az efélékre azóta fellelkesedni örömmel tapasztaljuk. De valamint más magokat kitüntetett embereknek, ugy Csokonainak is, az élők közt fenmaradandó emlékét, nem hideg márványból, bármily felséges és nagyot mutató faragmány tartja fen, mely az idő s más viszontagságok által elébbutóbb romba dülhet. Készitett ő magának, a közkézen forgó, minden nap látható s mindenki előtt becsben tartó munkái által valóban örökemléket, melyet sem az irigység, sem az idő tőle el nem ragadhat. — Ugy látszott hogy a czikkiró s általa felkért társai, azon eszmét, csak azért penditették meg, hogy a dolgot zavarba hozzák, és a már foganatba vett siremlék felállitását hátráltassák, vagy hogy abból ezuttal semmi se legyen, és valamint a megboldogultnak halálától 30 éven tul, csak nem hasonló eszmék miatt elmaradt, ugy ekkor is, ha örök időkre nem, de legalább számos évig maradjon el.

Ily küzdelmek közt, felállitatott tehát a sir-

emlék, a megboldogultnak csak fekvése helyén, a mellékelt egyszerü eredeti terv szerint **1836.** Julius hónapjában, legkisebb ünnepélyesség nélkül, az ugynevezett hatvan-utczai temetőben: de nem a temetőnek egyik szegletében, s hozzá járulhatatlan, ut, nyomnélküli giz gaz, és csalán lepte helyen, mint némelyek állitják, hanem mint a tájékozás kedveért ide **II.** táb. mellékelt Debreczen városnak térképén, az **a** alatti sötétbarna szinnel festett temetőben, az **1**-nél mutattatik, szép, tiszta, s messziről is kitünő helyen: szekérut az igaz nem vezet hozzá, hanem a hozzá közel eső főuttól, egy tiszta gyalog ösvényen sirhalmok közt lehet hozzá feljutni, mivel ily jeles ember sirjához, mindenki közel kiván temettetni. Ahol a czikkiró s némely általa felkért társai, az érdemlett emléket felállittatni kivánták volna, az, az *a*-val jegyzett nagy-templom és *b*-vel jegyzett főiskola közti tér, mely még akkor puszta hely volt, de azóta akászfával beültettetett.

A siremlék vasból öntetett, s nyom **75** mázsát, a feliratok, a költönek munkáit jellemzö könyvek, s a költészet lantja, az emléknek négy óldalán megaranyozott dombormivekben kiöntve szemlélhetők. — A siremlék alá a földben téglatalapzat melyet földszint terméskő szegélyez, belsőrészén pedig, az óldal lapjai elrejtett srófokkal állitatván öszsze, ürege téglával béleltetett ki.

A megboldogultnak fehér karáriai márványból készült képét életnagyságban ábrázoló mellszobra a debreczeni helv. hitvall. főiskola könyvtárában üvegboriték alatt nagy gonddal és felügyelettel őriztetik. Ezen szobrot, még akkor Rómában lakott, de már elhunyt jeles magyar szobrász Ferenczi István készitette és a föiskolának **1823**. évben ajándékozta, amikor is, a háládatosan örvendezett főiskolai tanulóifjuság, őt magyar versekkel tisztelte meg a többi jeles versezet közül megemlitést érdemelnek ezen utolsó sorok:

Mig csak VITÉZNEK verseit a magyar
Olvassa, és mig a tudomány s nemes
Müvek becsültetnek hazánkban
Emlegetik nevedet FERENCZI.

Ezeket, több megelőző sora közt végről Vecsey József irta, ki még ebben az időben hittan hallgató volt, de idővel Biharvármegyében elébb Bárándon, azután Debreczenben lelkész lett; végre mint a főiskolában bölcsészet tanára holt meg, 1835. évben.

~~~~~~~~

Az elhunyt hazafi költő öröknyugalmu fekvése helyén felállitott siremlék létrehozására adakozott érdemes honfiak és honleányok névsora, a mint maga a gyüjtő Vecsey József A. B. C. rendben leirta.
~~~~~~~~

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd. frt.	kr.
Auer András, esküdt polgár	7	30
Aranyi István, hit. tud. professor	10	—
Árvai György, polgár	2	30
Agoston Sámuel, polgár	1	15
Alibán Mihály, polg.	—	9
Aranyi Sándor, utczabiztos	2	30
Aszalai Dániel, polg.	—	50
Árvai Antal, táblai cursor.	1	—
Antal István, táblai irnok	2	30
Aszalai István, polg.	2	—
Albert György, polg.	—	30
Ari Károly, togatus	1	—
Budaházi Sándor, táblabiró	10	—
Budaházi József, kereskedő	5	—
Balogh Péter, esküdt	5	—
Baranyi György, esküdt	5	—
Bészler János, esküdt	5	—
Baksai Dániel, predikátor	5	—
Bayler István, senator	10	—
Barcsay Károly, senator	20	—
Bauer Antal, esküdt	5	—
Bartha István, esküdt	10	—
Balogh István, polg.	—	30
Baróti György, polg.	—	15
Barcza Károly, bátorsági biztos	2	30
Bácsi József, polg.	—	30
Bányai Márton, polg.	—	30
Balogh János, polg.	—	20
Oldal.	116	9

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd. frt.	kr.
Áthozat	116	19
Bóldog örökösök		30
Bereczki Márton, leánytanitó	2	30
Bacsó Ferencz, polg	2	30
Balogh György, polg.		30
Barta Mihály, polg	—	50
Bőr János, polg	1	—
Bőr Ferencz, polg	1	—
Bóldog Péter, polg	--	30
Besenyei József, polg	—	30
Balogh Lajos, kereskedő	—	50
Bodor János, cs. kir. só tiszt.	5	—
Blatner József, esküdt	5	—
Buzás Antal, láb. ügyvéd	7	30
Borus Mihály, polg	—	20
Bruner Ferdinand, polg	—	25
Bacsó Bálint, orvosdoctor	10	
Berke Péter, esküdt	5	—
Bányai Ferencz, polg	1	—
Buday Esaiás, tul a aisz. ref. ekkl. super.	20	—
Bogdány Lajos, collegiomi senior	5	—
Berki István, topatus	2	30
Balogh Ferencz, togatus	1	—
Borsóthi József, togatus	1	—
Buzás Pál, togatus	1	—
Beke József togatus	1	40
Beregszászi Pá!, rajz prof	10	—
Böszörményi György, polg	1	—
Oldal.	204	24

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd. frt.	kr.
Áthozat		
Bátori Gábor, polg.....	11	—
Balázsházi János, táblabiró	121	30
Bende Péter. ügyvéd N.-Váradról.....	5	—
Baróthi Pál, N.-Váradról	2	30
Csapó János, ügyvéd	10	—
Csapó István, esküdt	5	—
Csáthy Lajos, könyvkereskedő	5	—
Csiszár János, polg.	—	15
Csécsi János, polg.....	1	—
Csiszár József, polg.....	—	30
Csabai István, polg.....	—	30
Csengeri József, polg	1	30
Csáthy Szabó Gergely, esküdt	2	30
Csapóutczai István, polg.....	1	—
Csiszár Péter, polg.....	—	30
Csató István, városi jegyző	10	—
Csengeri Antal, ügyvéd N.-Váradról	5	—
Csornai Pál, k. tábla assessor	25	—
Dobrosi János, jog professor	10	—
Dragota Ignácz, esküdt	5	—
Diószegi Sámuel, bécsi nagykereskedö	25	—
Debreczeni Mihály, polg	—	25
Dézsi János, polg.....	—	15
Dömsödi Gábor, senator	5	—
Domby Márton, k. tábl. ügyvéd Pesten	25	—
Domokos Lajos, leánytanitó.....	—	30
Dravenyák Ferencz, táblabiró	5	—
Oldal.	369	19

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd. frt.	kr.
Áthozat	369	19
Darányi Ignácz, togatus	5	—
Derecskei Antal, togatus	—	50
Demeter József, togatus	1	—
Dobsa Ferdinánd, tanuló	1	—
Derecskei József, senator	10	—
Detrick Miklós, k. tábla assessor	12	30
Erdelyi József, sz. irás magyarázó prof.	10	—
Ercsey Dániel, philosofia prof.	10	—
Erdelyi Mihály, polg.	1	
Erdelyi János, ügyvéd	5	—
Ecsedi Károly, togatus	1	—
Éva Ferencz, togatus	1	—
Erős Mihály, polg	1	—
Erdödy László, táblabiró és esküdt	30	
Farkas Károly, ügyvéd és esküdt	5	—
Fiók Sándor, ügyvéd és esküdt	5	—
Füzesi Péter, városgazda	2	30
Földi János, esküdt	10	—
Fáncsi Lajos, szinész	10	—
Falusi Gábor, polg.	—	25
Fáy József, táblabiró és esküdt	10	—
Fóris Ferencz, polg	1	—
Földvári Károly, togatus	1	—
Fráter Pál, tiszti ügyvéd N.-Váradról	5	
Fáy Antal, ker. tábl. assessor	22	30
Garbóczi Sámuel, kántor	2	—
Gyarmati András, esküdt	5	—
Oldal.	538	4

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd. frt.	kr.
Áthozat	538	4
Győri István, polg	—	37
Győri János, polg	—	20
Gál István, polg	2	—
Győri Károly, togatus	—	50
Gyikó János, nádudvari predikátor s többen	7	—
Haraszti János, polgár	1	—
Harsányi János, polc	1	—
Hadházi András, polg	1	—
Hajdu István, polg	—	30
Horváth Ferencz, polg	—	15
Hőke József, polg	2	30
Harmati János, polg	2	—
Halmágyi Lajos, táblabiró	15	—
Hatvani Gábor esküdt	2	30
Huszár Mihály, polg	1	—
Helmeczi József, togatus	2	30
Heső Sándor, togatus	1	—
Horváth Lajos, togatus	1	—
Hajdu László, togatus	1	—
Hajdu Lajos, togatus	—	50
Hajnal Ábel, professor Makón s többen	48	14
Halasy Ferencz, k. táblai assessor	25	—
Hajdu Ferencz, ügyvéd N.-Váradról	2	30
Hodosy Miklós, Bihar várm. főjegyző	2	30
Horányi Lajos, N.-Váradról	2	30
Illyés János, polg	—	30
Komlósy Dániel, senator	15	—
Oldal.	687	10

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd. frt.	kr.
Áthozat	687	10
Kémeri Dániel, pénztári segéd	2	30
Kémeri Lajos, esküdt	5	—
Kovács Lajos, ügyvéd és esküdt	5	—
Kovács István, számvevő és esküdt	27	30
Komáromi Antal, pénztárnok	5	—
Köncs Antal,, ügyvéd N.-Váradról	11	15
Kovács György, esküdt	5	—
Kmety Pál, orvosdoctor	5	—
Komlósy László, tiszti ügyvéd	10	—
Koncz Gergely, esküdt	5	—
Koczka József, polg	4	—
Kolláth Imre, polg	—	50
Kis Sámuel, polg	—	30
Keresztesi József, polg	—	30
Kecskés Bálint, polg	—	18
Kovács János, polg	—	50
Kállai István, polg	—	12
Kovács János polg	—	15
Koszorus Sándor, polg	—	9
Kerekes Ferencz, prof	10	—
Kallós Mózes prof.	10	—
Koczián József, ügyvéd és esküdt	5	—
Király Mihály esküdt	5	—
Kovács József, polgár	1	—
Kis Mihály, polg	—	30
Karai András, polg	—	15
Keresztesi István, ügyvéd	2	30
Oldal.	798	14

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd. frt.	kr.
Áthozat	798	14
Környei Gábor, polg.	2	30
Kardos László, kereskedő	1	—
Kéki István, polg	1	—
Kálmánczhelyi Gábor, polg.	10	—
Kocsis Ferencz, togatus	2	30
Kálmán Lajos, togatus	2	30
Kovács József, togatus	2	30
Kis Bálint, togatus	2	30
Király Károly, togatus	1	—
Kis József, togatus	1	—
Kocsis Péter, togatus	—	50
Kocsis Pál, togatus	1	—
Kovács Zsigmond, togatus.	—	50
Kis Pál, togatus	1	—
Kis Dániel, tanuló	1	—
Kegyes Ferencz, polgár	—	50
Kis Béniámin, polg.	1	—
Klobusiczby Eduárd, N.-Vártadról	2	30
Kafka Károly, gyógyszerész	2	30
Kovács József, polg.	2	30
Liszkai Sámuel, városi földmérő	5	—
Laboncz Mihály, polg	—	50
Lakatos József, predikátor	10	—
Linczmayer, kereskedő	—	30
Lovász Mihály, polg	1	—
Lugosi József, togatus	5	—
Lónyay Ferencz, tanuló.	—	50
Oldal.	861	54

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd.	
	frt.	kr.
Áthozat	861	54
Lugosi Ferencz, tanuló	—	50
Legáth József, k. táblai iktató	10	—
Márton József, predikátor és esperes	10	—
Miklósy Ferencz, polgármester	25	—
Manó József, esküdt	5	—
Molnár Sámuel, kereskedő	30	—
Molnár András, kereskedő	5	—
Megyaszai István, kereskedő Bécsből	25	—
Megyesi Gábor, mezőbiró	2	30
Madár István. polg	—	50
Major István, polg	—	50
Mólnár István, polg	—	12
Mólnár Mihály, polg	—	10
Megyaszai Sámuel, tiszti ügyvéd	5	—
Marjalaki Mihály. polg	5	—
Müller Bálint, polg	1	—
Miklósi Mózes, togatus	2	30
Márton Lajos, togatus	1	—
Mezei Mihály, tanuló	—	50
Megyesi Károly, polg	—	50
Megyaszai Lajos, kereskedő	5	—
Medve Márton, táblabiró N.-Váradról	2	30
Németh Lakos, udvari ágens Bécsben	33	45
Nánási Gábor, senator	30	—
Nagy Sándor, esküdt	10	—
Németi Gábor, közbirtokos	10	—
Nagy Mihály, esküdt	5	—
Oldal.	1089	41

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd.	
	frt.	kr.
Áthozat	1089	41
Nagy József, esküdt	5	—
Nagy Mihály, polg	—	50
Nagy József, polg		50
Nagy István, polg	—	15
Nagy Ferencz, polg	—	25
Nagy János, polg	—	30
Nagy Sándor, senator	10	—
Nagy Mihály, ügyvéd és esküdt	2	30
Nagy Sándor, polg	—	15
Németi Dániel, polg	—	50
Németh József, kereskedő	1	—
Nagy Áron, togatus	1	—
Nagy Dániel, togatns	1	—
Nagy Pál, togatus	1	—
Nagy Károly, törvényt tanuló	2	30
Nagy Sámuel, N.-Váradról	2	30
Nábráczki Antal, N.-Váradról	2	30
Nagy Péter, N.-Váradról	2	30
Kis Orbán István, pénztárnok	10	—
Kis Orbán Lajos, ügyvéd és esküdt	10	—
Kis Orbán János, kereskedő	10	—
Kis Orbán László, ügyvéd	15	—
Oláh Sámuel, polg	10	—
Ormós János, ügyvéd	2	30
Ónady Lajos, tiszti ügyész Bihar megyében	2	30
Pándy Károly, táblabiró	10	—
Pfanschmied Károly, városi jegyző	10	—
Oldal.	1205	6

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd. frt.	kr.
Áthozat	1205	6
Pap László, polgár	2	—
Péczely József, historia prof.	25	—
Pánczél István, polg.	2	30
Pap József, polg.	1	—
Pongor András, polg.	—	30
Pongor János, polg.	—	50
Pelbárt István, polg.		30
Poroszlói Fridrik, senator	10	—
Pinczés József, polg.	—	50
Pap István, togatus	2	30
Pap Gábor, togatus		25
Papi József, togatus	1	—
Polgár József, togatus	1	—
Péter Károly, togatus	1	—
Péchy Imre, tanuló		50
Pálfy József, k. tábla assessora	45	—
Pétery Ferencz, ügyvéd N.-Váradról	5	—
Rakoszvky Dániel, főbiró	25	—
K. Rbédey Ferentz, alezredes	62	30
Rachbauer Péter, esküdt	2	30
Rásó Mihály, togatus	2	30
Radly József, esküdt	20	—
Szentpéteri János, számvevő és esküdt	5	—
Sárai Sámuel, hadi pénztárnok és esküdt	5	
Sáska László, esküdt	5	—
Simonfi Károly, városgazda	2	30
Stér Károly, gyógyszerész, és esküdt	5	—
Oldal.	1440	1

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd. frt.	kr.
Áthozat	1440	1
Sárváry Pál, matheseos professor..... .	10	—
Simonff Dániel, senator	10	—
Simon Mihály, pénztárnoki ellenőr..... .	2	30
Szathmári Sándor, kereskedő	2	30
Szabó György, esküdt	5	—
Szoboszlói Pap István, superind. főjegyző	25	—
Szőllösy János, esküdt és testvére Ferencz, kereskedő	15	—
Sápi Sámuel, kereskedő	20	—
Szabó Sándor, polg.....	5	—
Szabó János, salétrom főfelügyelő	15	—
Simonfiy Gábor, árva pénztárnok..... .	10	—
Stadelhoffer Jakab, esküdt..... .	5	—
Sarkadi Ferencz, kereskedő	2	30
Somogyi András, ügyvéd	2	—
Szakáll Gábor, polgár	—	25
Simon Mihály, polgár	1	6
Szőnyi Lajos, ügyvéd	2	30
Szép József, polg.....	—	30
Szőke András, polg	—	20
Szathmári András, polg.....	1	—
Szabó József, polg	—	9
Szilágyi Ferencz, polg.....		25
Szilágyi Ferencz, polg.....	—	30
Szabó Mihály, esküdt	5	—
Somogyi Károly, földmérő	5	—
Somogyi István, polg.....	5	—
Oldal.	1591	26

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd. frt.	kr.
Áthozat	1591	26
Simonfy Lajos, ügyvéd	5	—
Sutha Mihály, esküdt	5	—
Szentgyörgyi Elek, ügyvéd	10	—
Sipos István, polg.	—	30
Svartz Sámuel, lábl. ügyvéd	5	—
Szabó Márton, ügyvéd	2	30
Szabó József, ungmegyében esküdt	2	30
Szabó István, polg	1	—
Sápi Sámuel, togatus	5	—
Szabó Bálint, togalus	5	—
Sós Gábor, togatus	2	30
Sipos Sándor, togatus	1	—
Szász Károly, togattrs	—	50
Szabó Mihály, togatus	1	—
Szentpéteri István, togatus	1	—
Szekeres János, polg	—	30
Szathmári József, földmérő	15	—
Simonfy Ferencz, Bihar vármegyében esküdt	5	—
Szabó Pál, táblai kiadó	5	—
Szilágyi György, ügyvéd N.-Váradról	2	30
Sinai Ferencz, ügyvéd N.-Váradról	2	30
Servántzki Lajos, ügyvéd N.-Váradról	2	30
Szatsvay Gábor, ügyvéd N.-Váradról	2	30
Szabó József, ügyvéd N.-Váradról	2	30
Szilágyi Lajos, k. táblai irnok	15	—
Szabó Ferencz, ügyvéd	5	—
Szathmári József, k. táblai assessor	25	—
Oldal.	1722	16

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd. frt.	kr.
Áthozat	1722	16
Tikos József, levéltárnok	2	30
Tóth Mihály, esküdt	5	—
Tóth Sámuel, táblai ügyvéd	10	—
Tóth Lajos, könyvnyomtató	5	—
Tóth Mihály, prédikátor	5	—
Tar Mihály, polg	—	50
Tyukodi György, polg	—	12
Tamás József, polg	—	30
Tóth Gergely, polg	—	30
Thamási Károly, gyógyszerész	2	30
Thamási Sándor, ügyvéd	2	30
Tikos István, tiszti ügyvéd	10	—
Teremi Gábor, esküdt	5	—
Török József, togatus	1	—
Tóth Antal, togatus	1	—
Tóth Dániel, togatus	1	—
Tóth István, togatus	—	50
Track Ádám, esküdt	5	—
Tóth János, polg	—	30
Tar Imre, törvény tanuló	2	30
Toperczer Ödön, Bihar-vármegye jegyzője	5	—
Ujvárosi Pál, esküdt	5	—
Ullyhelyi István, polg	—	30
Uszó István, polg	—	50
Uray Gyula, tanuló	1	—
Uray András, tanuló	1	—
Uray Tamás, tanuló	1	—
Oldal.	1797	58

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd.	
	frt.	kr.
Áthozat	1797	58
Zöld Mihály, polg	—	50
Zágonyi József, polg.	—	30
Zöld Ferencz, polg.	—	9
Zsebők József, város orvosdoctora	10	—
Zákány József, nevelés tanitó prof.	10	—
Zerdahellyi lnnocentius, tanuló	—	50
Jobbágy János, polg	1	—
Jobbágy János, polg	—	21
Juhász Mihály, polg.	—	15
Jóo József, esküdt	10	—
Jeney József, esküdt	5	—
Jeney György, ügyvéd	12	30
Jeney József, togatus	2	30
Jóna Sámuel, togatus	—	50
Jakab Mihály, Biharvármegyei levéltárnok	2	30
Vámosi Károly, főjegyző	10	—
Vámosi Dániel, hamburgi polg	50	—
Varga Mihály, esküdt	5	—
Vásárhelyi István, ügyvéd	5	—
Vinerli Ferencz, polg.	2	30
Ványai Sámuel, polg	2	30
Vas Béniámin, ügyvéd és esküdt	10	—
Vecsey József, predikátor	10	—
Varga István, polg	—	6
Varga Lajos, togatus	5	—
Veress László, togatus	1	—
Veress Sándor, togatus	—	50
Oldal.	1957	9

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd. frt.	kr.
Áthozat	1957	9
Vécsey István, tanuló	—	50
Vetési Ferencz, tanuló	1	—
Várdai György, tanuló	—	50
Váradi András, táblabiró N.-Váradon	2	30
Veress Mihály, N.-Váradról	2	30
Vecsei József, népszószólló és az adakozások inditója	15	—
Az adakozott honleányok.		
Aszalai Istvánné asszony	—	12
Borus Jánosné assz	—	12
Böszörményi Istvánné assz	—	40
Both Istvánné assz	—	25
Buzás Antalné assz	5	—
Beregszászi Pálné assz	11	15
Budai Ferenczné assz	2	30
Buzás Pálné assz	2	30
Barcza Gedeonné assz	—	30
Csiszár Ferenczné assz	1	—
Csapó Jánosné assz	5	—
Csató Istvánné assz	5	—
Dobrosy Jánosné assz	5	
Erdődy Lászlóné assz	5	
Erdelyi Józsefné assz	5	—
Erdődy Zsuzsanna kisassz	30	
Fenzeri Józsefné assz	—	50
Fülöp Józsefné assz	—	50
Gál Mihályné assz	1	—
Oldal.	2062	33

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd.	
	frt.	kr.
Áthozat	2061	43
Huszti Jánosné assz.	—	25
Kis Andrásné assz.	—	30
Komlósy Lászlóné assz	5	—
Kis Imréné assz	5	—
Keresztes Károlyné assz.	5	—
Kálmántzhelyi Gáborné assz	5	—
Kos Gáborné assz	5	—
Király Mihályné assz	2	30
Kos Károlyné assz	2	30
Landsteinerné assz	12	30
Landsteiner Johanna k. a.	5	—
Megyesi Gáborné assz	2	—
Nagy Sámuelné assz.	5	—
Németi Istvánné assz.	—	30
Nagy Sándorné assz	5	—
Nánásy Gáborné assz	10	—
Nagy Istvánné assz.	2	30
K. Orbán Jánosné assz	5	—
Péczely Józsefné assz.	5	—
Poroszlay Amália, k. a	5	—
Pongor Andrásné assz	2	30
Kis Rhédey Borbála és Nina k. a.	100	—
Rickl Józsefné assz	5	—
Szoboszlói Istvánné assz.	—	30
Szabó Jánosné assz	5	—
Szőlősy Jánosné assz.	15	—
Szőlősy Ferenczné assz	5	—
Oldal.	2283	8

Az adakozók neve és állása.	Váltó czéd. frt.	kr.
Áthozat	2283	8
Simonfy Károlyné assz.....	5	—
Szücs Istvánné assz.....	2	30
Tóth Istvánné assz	1	—
Tóth Jánosné assz.....	—	20
Jándy Mihályné assz	—	30
Jeney Józsefné assz.....	1	—
Varga lstvánné assz .....!	1	40
Vas Béniáminné assz	5	—
Vas Terézia k. a.....	10	—
Vecsey Józsefné assz.....	11	15
Öszvesen	2321	23

Eszerint, a népszószóló Vecsey József akkor előmutatott számolásából megtetszett, hogy az elősorolt érdemes adakozóktól begyült egész öszveg 2321 23

Ezenkivül a városi tanács, ezen nemzeti munkaivá ti kedvezésből. az emlékhez megkivántatott feles számu téglát és meszet fizetés nélkül volt kegyes rendelni.

Báró Vay Miklós ő exelentiája és fivére báró Vay Lajos ő méltósága megegyezésükből, a salétrom főzésnél volt főfelügyelő Szabó János ur azon szép 8 darab faragott követ, melyen az emlék áll, ajándékozni sziveskedett.

Épitőmester Povolni Ferencz pedig a felállitás körül tett fáradozásaiért semmit sem kivánt.

	Váltó czéd. frt.	kr.
A kiadás e volt.		
A vasgyárnak fizettetett.....	2134	15
Az emlék felállitása körül munkálatokat tett napszámosoknak s más aprólékos költségekre kiadatott	143	50
a kiadás öszvesen	2278	5
melyszerint a bevett öszvegböl felmaradt	43	18

Ezen öszvegnek hová leendő forditása iránt Vecsey József az adakozott honfiakat és honleányokat felkérvén, ezek oda nyilatkoztak, hogy a fenmaradt öszveg 43 frt. 18 kr. váltó czédulában, a tervnek több példánybani megkészittetésére és kiosztására fordittassék: ami meg is történt, mert általam több száz példányban elkészülvén, nemcsak az adakozottak, hanem hirlapokhoz is mellékelve, benne számtalanon részesültek.

A Dombi Márton által tett elő felszólalás, Magyarok! még hátra a Novum! az az, az emlék felállitásának ujbóli elővétele, a fentirt időben és helyen eként teljesülvén, fenmaradt a fellebbezés, mely azolta sokaktól ismételtetett, hogy a halhatatlan költőnek nemcsak ezen siremlék, hanem érdemeihez méltó másik emlék is állittassék, hogy ez mikép fog teljesülni, majd az idő és a körülmények fogják megmutatni. De hogyha elébb nem is, a megboldogultnak év százados születése napján

(1873. nov. 17.) meg fog történni, arról teljesen megvagyok győződve; mely már tudomásomra is czélban vétetett.

A Csokonai Vitéz Mihály nyughelyének, az ott felállitott siremléknek tájékozására s könnyebbeni megtalálására, a II. táblán mellékelt Debreczen város és környéke térképén látható szinezett, betük és számokkal jelelt helyiségeknek névszerinti ismertetése.

I. A veres szin, magának a városnak, az **1**-től a **120.** számig jelelt utczákkal, az **a**-tól a **v** betüig a városi nevezetesebb épületekkeli fekvését mutatja.

II. A setétbarna szin, az **a**-tól az **l**-ig a temető helyeket.

III. A világosbarna szin, az **m**-töl **t**-ig, gazdászati czélra forditott helyiségeket.

IV. A világossárga szin, az **A**-tól a **P**-ig, a szőllős kerteket.

V. A zöldszinek, a **Q**-tól a **T**-ig, veteményes, gyümölcsös, epres, komlós, luczernás kerteket, a **V** különösen némely vizállásos helyeket, innen hordatik a városra a tapasztani szükségelt sárgaföld.

VI. A külömböző szinek, az **1**-töl a **24**-ig, a városon kivül eső nevezetesebb épületeket s más helyiségeket.

A városból ki és bevezető nevezetesebb országutakat, az ***I***-től a ***IX***-ig.

Ezeket ekép előre felismervén, lássuk

I. A város fekvését s utczáinak elnevezését, itt előre megjegyzendő, hogy a város eredetileg 6 főbb részekre, melyek máig is főutczáknak neveztetnek osztatott fel, s cezekhez a környező mellékutczák kebleztettek. Ezen főutczák, Hatvan, Péterfia, Csapó, Czegléd, Varga, Piacz nevezetüek.

Az utczáknak nevei a térképen látható sor számok szerint.

1. Nagy Hatvan utcza.
2. Pesti sor.
3. Vendég u.
4. Csap u.
5. Borz u.
6. Kis Hatvan u.
7. Zsák u.
8. Szarka köz.
9. Csokonai u.
10. Zúgó u.
11. Csóka u.
12. Garat u.
13. Cserepes u.
14. Tanitó u.
15. Nagy Mester u.
16. Kar u.
17. Retek u.
18. Csemete u.
19. Liba kert sor.
20. Kertész u.
21. Görbe u.
22. Bandi u.
23. Hajó u.
24. Kis Mester u.
25. Füvészkert u.
26. Hüvelyes u.
27. Kis köz.
28. Darabos u.
29. Kasza köz
30. Serház u.
31. Nagy Péterfia u.
32. Két malom u.
33. Ajtó u.
34. Homok u.
35. Nyil u.
36. Kert u.
37. Árok u.
38. Kis Péterfia u.
39. Egy malom u.
40. Nyomtató u.

41. Vár u.
42. Kis Csapó u.
43. Leány u.
44. Könyök u.
45. Busi u.
46. Agár u.
47. Pereczes u.
48. Morgó u.
49. Meszena u.
50. Gólya u.
51. Sarok u.
52. Kakas u.
53. Csonka u.
54. Faragó u.
55. Veres u.
56. K.Szappanos n.
57. N. Szappanos u.
58. Nagy Csapó u.
59. Bádogos u.
60. Rózsa tér.
61. Hagyma tér.
62. Sas u.
63. Burgundia u.
64. Domb u.
65. Szegletes u.
66. Öt malom u.
67. Magos u.
68. Kisdedovó u.
69. Kigyó u.
70. Retek u.
71. Mányi u.
72. Oláh u.
73. Pacsirta u.
74. Csillag u.
75. Kötélverő u.
76. Temető sor.
77. Kis Czegléd u.
78. Csik u.
79. Nagy Czegléd u
80. Harminczados u
81. Kandia u.
82. Zöldfa u.
83. Nap u.
84. Szél u.
85. Hajnal sor.
86. Szén piacz.
87. Szent Anna u.
88. Szép u.
89. Varga u.
90. Kereszt u.
91. Timár u.
92. Cser u.
93. Bárány u.
94. Homokkert sor.
95. Gyár ucza.
96. Késes u.
97. Ispotály sor.
98. Kis Várad u.
99. Liba u.
100. Sirály u.
101. Barna u.
102. Sziv u.
103. Salétrom sor.
104. Rucza u.

105. Szalkai u.
106. Iskola u.
107. Nagy Várad u.
108. Miklós u.
109. Nádas u.
110. Karcsu köz.
111. Széchenyi u.
112. Hal u.
113. Kápolnási u.
114. Kis uj u.
115. Nagy uj u.
116. Pásti köz.
117. Egyház tér.
118. Főiskola tér.
119. Tizenhárom város.
120. Nvugai sor.

A városháza előtt, a Bika fogadótól a Fehérló fogadóig, vagyis Nagy uj utczától Miklós utczáig Piacz utcza.

A városi nevezetesebb épületek.

Péterfia utczában.

a. Reform. Nagy-templom.
b. Reform. főskola
c. Főiskolai füvészkert, kertész lakkal s üvegházzal.
d. Tóthház. most katonai fogház.
e. Város serfőző épülete.
f. Magán család enyvfőző épülete.
g. Kereskedő társaság kórháza.
h. Katonai lovagló hely.
i. Szikszai József magán serfőzője.

Csapó utcza végén.

k. Szarvas piacz. Csicsogó nevü csapszékkel.

Csapó utczában.

l. Kovács Pál ház, ehez közel Oláh ház,
mindkettő most katonai laktanya.

m. Város magtára, lakószobákkal és istálókkal.
n. Városi Kisdedovó intézet.
o. Gr. Dégenfeld ház, most Megye törvényülő hely.
p. Pénzügyi hivatal magán háza.
q. Városháza, itt van a Takarék pénztár.

A nagy piaczon.

r. Bika vendégfogadó.
s. Reform. Kis-templom, ugyanitt van a csendőrök laktanyája.

Szent-Anna utczán.

t. Cathol. templom, a kegyes rendiek lakával és gymnáziumával, emellett külön udvarban a kis Prépost laka.
z. Cathol. elemi iskola.
Ugyanebben az utczában van egy magán fördőház, hol most az Izraeliták imaháza is létezik.

Várad utczán.

. Fehérló vendégfogadó.
x. Régen kolostor, templommal, most dohány rakhely, ezzel szemben a Vay ház, a városé, most katonák lakják.
y. Cathol. ispotály.
v. Kádas utcza végén a polgári korház.
j. A városon ártéziai furt kutak.

Czegléd utczán.

w. Komáromi ház, most a megyei börtön, emelett épül a nemzeti szinház.

II. Temetőhelyek.

a. Hatvan utczai vagy Csokonai temető.

b. Az 1849. évben, aug. 2. történt csatában elhullott orosz katonák temető helye.

c. Péterfiai temető.

d. Csapó utczai temető.

e. } Czegléd utczai temetők.
f. }
g. }

h.

i. Catholikusok temetője.

k. Varga utczai temető.

l. Izraeliták temetője.

III. Gazdászati czélra forditott helyiségek.

m. Majorsági földek, melyeket birtokosai tetszések szerint használnak.

n. Széna lerakóhely.

o. Tóczós kerti tilalmas.

p. Város ökrei számára elszakasztott tilalmas.

q. Gőzmalom udvarával, részv. társ. tulajdona.

r. Homok hordásra kiszakasztott hely.

s. Olaj készítő helyiség, épületekkel.

t. Fa lerakó hely.

IV. Szőllős kertek.

A. Homok kert.
B. Boldogfalvai k.
C. Téglás k.
D. Varga k.
E. Posta k.
F. Kos k.
G. Tóczós k.
H. Hatvan utczai k.
I. Turás kert.
K. Köntös k.
L. Csige k.
M. Vén k.
N. Mester utczai uj k.
U. Péterfiai uj k.
P. Csapó utczai k.

V. Veteményes, gyümölcsös s más kertek.

Q. Liba kert, zöldség termesztésre használtatik.
R. S. Séta kert, gyümölcs termesztésre használtatik, bár a szőllős kertekben is bőven terem.
T. Nagyerdő, a városi néptől, mulatság tekintetéből minden nap, de kivált vasár és innep napokon nagy sokaságban látogattatik.
U. Szent-Annai epreskert.
X. Város luczernás kertje.
Y. Csődörös vagy boldogfalvai epreskert.
Z. Lóherés kert.
J. Komlós kert.
V. Sárgaföldes gödrök, vizállásos helyek.

VI. A városon kivüli nevezetesebb épületek és más helyiségek.

1. Hatvan utczai temetőben Csokonai siremléke.
2. A nagyerdőn, erdömesteri lak.
3. „ a városi fördö ház, vendéglöteremmel.
4. „ a legjobb vizű ivó kut.
5. Gyepmester laka.
6. A város körül nyilt ivó kutak.
7. Epreskerti korcsma.
8. Katonai laktanya.
9. Katonai kenyér sütő épület, leégett 1859.
10. Volt sóház, most dohány kezelési hely.
11. Bárány nevü korcsma, ennek köribe, az épületi fák, deszkák, léczek s más effélék piacza. Ennek hátamegett, a sertés, ló és marha hetivásár tartatik. Az országos ló és marha vásár pedig, a térképen északot mutató csillag helyén tartatik.
12. Magán vállalkozó társulat által készülendő czukor gyár.
13. Gilányi, ezelőtt korcsma, most katonai laktanya.
14. Bégány, város korcsmája.
15. Ponyvás, ezelőtt korcsma volt, most katonai korház.
16. Vaspálya udvar, indóház s több más idetartozó épületekkel.

17. Reform. ispotály, külön keritésben, itt több épületekben a városi elnyomorodott szegények laknak, élelemmel s ruhával ellátva. Itt egy csinos kis templom, predikátori s kántori lak, fi és leány s kisdedovó iskolák is vannak, ámbár benn a városon szélyel az utczákon is 9 leány iskolák léteznek, városi épületekben.
18. Volt salétromfőző ház, tágas udvarral.
19. Egy csordás ház, ilyenek ugyan több utczák végein is léteznek.
20. Az országos vásár helyisége, több utcákra felosztva, tégla és deszka sátorokkal beépitve.
21. A főiskola kertje.
22. Marha vágó hely, épülettel.
23. Hét vámházak és sorompók.
24. A városról kifolyó viz árok.

VII. A városból ki és bevezető nevezetesebb országutak.

I. Az indóháztól Püspök—Ladányon keresztül Pest és N.—Váradnak menö vasut.
II. Az indóháztól Tokajon keresztül Kassának menő vasut.

III. Ujváros felé vezető országut.
IV. Böszörmény „ „ „
V. Hadház „ „ „
VI. Sámsom „ „ „
VII. Vámos pircs „ „ „
VIII. Nagy Léta „ „ „
IX. Kis Pircs felé vezető országutak.

Ezekenkivül több, részint tanyákra, részint erdőkben vezető mellékutak léteznek.

A közlő

jelenti

hogy az általa készült következő munkák

nála még folyvást kaphatók.

I. Az épités tudományának azon része, melyben az épületekre teendő költségeknek számbavevése adatik elő, 4 festett rajztáblával.

Tartalma. A négyszeg- és köb-mértéküket ismerteti, a mérnöki lapoknak és testeknek, azután az épület részeinek külön, végre az egész épületnek felmérését és kiszámitását mutatja elő, és az épületekhez megkivántató anyagok számának meghatározására utat mutat, s mindezeket, rendbeszedett azon rovatokban állitja elő, melyeket az épitőmesterek az épitőgazdáknak elő szoktak adni.

II. Melyben az épületeknek erős és alkalmatos volta adatik elő.

Tartalma. Az anyagok minőségének és mennyiségének ismertetése; s előadatik, hogy a falaknak, ajtóknak, ablakoknak, konyháknak, grádicsoknak s más egyéb épületbeni részeknek elhelyheztetésében mikre kell figyelmezni. Az elébbenivel

egy keményfedelü kötetben, együtt az ára 2 frt. 50 kr. osztrák értékben.

III. Az épületekre teendő fedeleknek ismertetése és rajzolása.

Tartalma. Az épületi fáknak nemeit és a dolgozáshoz szükséges eszközöket ismerteti; és előmutatja, hogy a fákat csapolás és lapolás által mikép kell egyesiteni, és ezekáltal egész épületekre fedelet mikép kell előállitani, 76 festett rajztáblával, kemény fedélben bekötve, az ára 7 frt. o. é.

IV. A rajzolás tudományának kezdete, 5 festett rajztáblával, kemény fedélben bekötve, az ára 1 frt. 25 kr. o. é.

Tartalma. A mérnöki és épitészeti rajzolatoknak készitésénél előforduló vonaloknak, lapoknak és testeknek rajzolására, ugyszintén árnyékozására vezető szabályoknak ismertetése, és az ezekhez szükséges rajzeszközöknek előmutatása.

V. A tárgyaknak, a látszás tudománya szerinti ismertetése és rajzolása; 12 festett rajztáblával, keményfedélben bekötve, két melléklettel s ezek, egyegy rajztáblával ellátva; az ára 2 frt. 20 kr. o. é.

Tartalma. A tárgyaknak közelébb vagy távolabróli szemlélése után való rajzolásra és árnyékozásra vezető szabályokróli értekezés.

VI. A szabadkézzeli rajzolásnak kezdete; 20 rajztáblával, lágyfedélben bekötve, az ára 1 frt. 5 kr. o. é.

Tartalma. Előmutatja, hogy a mérnöki vonalaknak alkalmazása és segítségül vétele által a tárgyaknak valóságos kiterjedését, szabadkézzel mikép lehet és kell meghatározni és lerajzolni.

Tiz egyszerre előfizetett példányra egy ingyenpéldány járul.

Lakása van Debreczenben, Péterfia utcza 344. szám, alatt, tulajdon házában.

DEBRECENI FŐISK.
OLVASÓ EGYLET

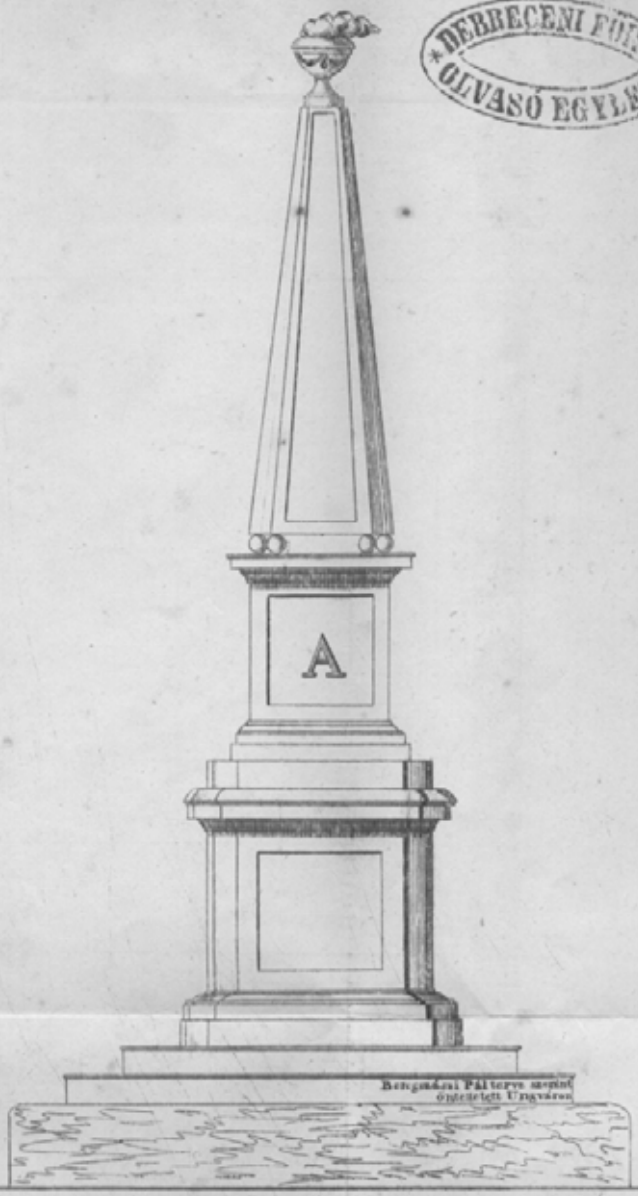

az Anál négy Óldalról.

Nyúgotról.

CSOKONAI
VITÉZ MIHÁLY
SZÜLETETT 1773.
DEBRECZENBEN
MEG HÓLT 1805.

HAZAFIAI EMELTÉK 1836

Délről.

Keletről.

✲ ✲ ✲

-a Múzsáknak szózatja
A Sírt is megrázkódtatja
's életet fuval bele.

✲ ✲ ✲

Északról.